

สุภาษิต

๑ คำพังเพย สำนวนไทย

มารู้จักความหมายสุภาษิต คำพังเพย และสำนวนต่างๆ ของไทย
ให้ความรู้และข้อคิดที่ดีสำหรับเด็กๆ ทุกคน

โรสแมรี่

สภากษัตริย์

๑ คำพังเพย
สำนวนไทย

โรสแมรี่

สุขภาพิต คำพังเพย สำนวนไทย โรสแมรี่

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
โรสแมรี่.

สุขภาพิต คำพังเพย สำนวนไทย.-- กรุงเทพฯ : Kids Learning, 2565.
108 หน้า.

1. สุขภาพิตคำพังเพยไทย. 1. ชื่อเรื่อง.

398.9

ISBN 978-616-578-428-3

© สงวนลิขสิทธิ์

ห้ามทำการลอกเลียนไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือ นอกจากได้รับอนุญาตจาก สำนักพิมพ์ Kids Learning

บรรณาธิการบริหาร วิชาวี เฉลิมชัยวัฒน์

กองบรรณาธิการ พัทธ์ธีรา เจริญหทัยรัตน์ มาริสา ไกรถาวร

ออกแบบปก จงเอก เปลี่ยนสายสีบ

ภาพประกอบ สุดธิดา เปลี่ยนสายสีบ

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์ Kid Learning

ในเครือ บริษัท เพชรประกาย จำกัด

81 อาคารเพชรประกาย ถนนเสรีไทย

แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

โทรศัพท์ 0 2540 5535 # 103 โทรสาร 0 2540 5568

Homepage : <http://www.phetpraguy.com>

พิมพ์ที่

บริษัท พี เอ็น เค แอนด์ สกายพริ้นติงส์ จำกัด

5 ซอยมาเจริญ 1 แยก 1

แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท อัมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์ จำกัด

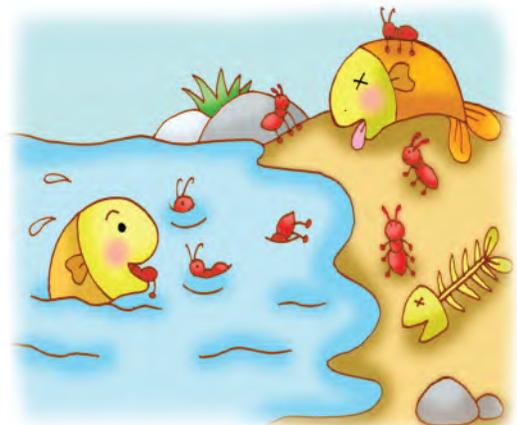
108 หมู่ที่ 2 ถนนบางกรวย-จตุรนต์

ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอบางกรวย นนทบุรี 11130

โทรศัพท์ 0 2423 9999 โทรสาร 0 2449 9561-3

Homepage : <http://www.naiin.com>

ราคา 179 บาท

คำนำสำนักพิมพ์

คนไทยเราเกือบทุกคนต้องใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน สุภาษิต คำพังเพย และสำนวนก็เป็นส่วนหนึ่งของภาษาไทยที่เกิดขึ้นจากการใช้คำที่ให้แง่คิดกับคนไทยเรา โดยเนื้อหาของคำสอนมักสะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทย

สุภาษิต คำพังเพย และสำนวนเป็นคำสั่งสอนอบรมของคนรุ่นก่อนๆ ที่สอดแทรกแง่คิด เป็นคำที่จดจำง่าย บอกความหมายที่ลึกซึ้ง จะเห็นว่าคำสุภาษิตนั้นไม่เคยล้าสมัย เข้าใจง่าย และมีภาษาที่ถูกต้องสวยงาม สุภาษิต คำพังเพย และสำนวนจึงมีใช้ในการเรียนพื้นฐานของเด็กชั้นประถม ทางสำนักพิมพ์ได้มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของคำสุภาษิต จึงได้จัดทำหนังสือชุดนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นประโยชน์กับเด็กไทยทุกคนในการเรียนรู้ภาษาไทยของเราให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

* สำนักพิมพ์ Kids Learning

คำนำผู้เขียน

ชนชาติในโลกนี้มีมากมายหลายชนชาติ แต่ละชาติก็มีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งจะแสดงเอกลักษณ์ของชาตินั้นๆ ไว้ ทำให้ชาติอื่นๆ รู้ว่า ภาษานั้น เป็นของชาติใด เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารกันระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ เพื่อถ่ายทอดความคิด ข่าวดสารข้อมูล รวมทั้งเรื่องราวและวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ ภาษาไทยเรานั้นเป็น ภาษาที่สมบูรณ์ เพราะมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน มีทั้งตัวอักษร พยัญชนะ ตัวเลข เป็นของเราเอง มีการบันทึกทางประวัติศาสตร์ และการใช้ภาษาตากทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน แม้ว่าภาษา จะเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามยุคสมัย แต่ก็ยังคงความเป็นภาษาไทยอยู่

สุภาษิต คือ คำพูดที่พูดออกมา ไม่ว่าจะเป็นการสอนงานหรือคำพังเพย แต่มี เนื้อความหรือความหมายที่ดี เป็นคำตักเตือนสั่งสอน สำนวน คือ คำที่พูดหรือกล่าวออกมาทำ นองเป็นโวหาร เป็นคำพังเพยเปรียบเทียบ มักจะไม่ได้ความหมายของตัวเอง ต้องนำไปประ- กอบกับบุคคล กับเรื่อง หรือเหตุการณ์จึงจะได้ความหมายเป็นคติเตือนใจ ส่วนคำพังเพย หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นมาเป็นความหมายกลาง ๆ คือ ไม่เน้นการสั่งสอน แต่ก็แฝงคติเตือนใจ หรือข้อคิดในการนำไปปฏิบัติได้ และเนื้อหาของใจความนั้นก็ไม่ว่าจำเป็นที่จะต้องเป็นความดี หรือความจริงแท้ แน่นนอน สุภาษิต คำพังเพย และสำนวนจึงเป็นส่วนหนึ่งของภาษาไทยที่มีมา นาน ถ่ายทอดมาสู่ลูกหลานไทยในปัจจุบันนี้

โรสแมรี่

สารบัญ

กบเกิดได้บัวบาน

กлянักมักบิน

กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้

กำแพงมีหู ประตูมีช่อง

กินที่ลับ ใจที่แจ้ง

กินปูนร้อนท้อง

กินอยู่กับปาก อยากอยู่กับท้อง

เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

ใกล้เกลือกินด่าง

ก่อนแล้วต้องसान

การกินการอยู่ใครไม่สู้พ่อ

การพายการถ่อพ่อไม่สู้ใคร

ข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า

ขายผ้าเอาหน้ารอด

ข้าวใหม่ปลามัน

จี๋ไม่ให้หมากิน

ขุนนางใช้พ่อแม่ หินแ่งใช้ตายาย

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

เข้าตามตรอกออกตามประตู

เขียนเสือให้วัวกลัว

คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ

คบคนให้ดูหน้า ซื้อผ้าให้ดูเนื้อ

ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด

ฆ่าช้างเอง

จับเสือมือเปล่า

เจ้าไม่มีศาล สมภารไม่มีวัด

ซันกเป็นนก จี๋ไม่เป็นไม้

ซันกบนปลายไม้

ซื้อควายหน้านา ซื้อผ้าหน้าตรุษ

ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่

ได้แกงแทนน้ำพริก

ได้ทิจี๋แพะไล่

ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

ต่อหน้ามะพลับ ลับหลังตะโก

ตักบาตรอย่าถามพระ

ตาบอดสอดตาเห็น

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

ตาบอดได้แว่น
ตามีใจปากลำบากท้อง
ตึงให้กากิน
ตีปลาหน้าไซ

ตีวัวกระทบคราด
เตี้ยอ้อมค้อม
ถ่มน้ำลายรดฟ้า
ถอยหลังเข้าคลอง
ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว
นายว่าขี้ข้าพลอย
น้ำตาลโลกั้มดีใครจะอดได้

น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ
น้ำน้อยแพ้ไฟ
น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า
น้ำมาปลากินมด น้ำลดมดกินปลา
น้ำร้อนปลากินเป็น น้ำเย็นปลาตาย
ปิดประตูตีแมว

42 ปิดทองหลังพระ
43 ปั่นน้ำเป็นตัว
44 ปลุกเรื่อนคร่อมตอ
45 ปล่อยนกปล่อยกา
46 ปลาหมอตายเพราะปาก
47 ด้วหาบ เมียคอน
48 ด้วขี้ริ้วห่อทอง
49 ฝนตกไม้ทั่วฟ้า
50 ฝนตกก็แข่ง ฝนแล้งก็ดำ
51 พกหินดีกว่าพกนุ่น
52 พายเรือทวนน้ำ
แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร
แพะรับบาป
55 มดแดงแฝงพวงมะม่วง
56 มะพร้าวต้นดก ยากจกต้นมี
57 มัดมือชก *
58 แมวไม่อยู่ หนูระเริง

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

ไม่รู้จักเสือเอาเรือเข้ามาจอด

ไม่รู้จักมอดเอาไม้เข้ามาวาง

76

มีทองเท่าหนวดกุ้ง นอนสะดุ้งจนเรือนไหว 77

ยื่นแก้วให้วานร

78

ยื่นกระต่ายขาเดียว

79

ยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว

80

ข้อมแมงขาย

81

รักพี่เสียดายน้อง

82

เรือล่มเมื่อจอด ตาบอดเมื่อแก่

83

เรือขาดพาย นายขาดบ่าว

84

ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น

85

ล้วงคองูเห่า

86

เลี้ยงช้าง กินขี้ช้าง

87

เลี้ยงลูกเสือลูกจระเข้

88

เลือกนกมักได้แร่

89

วัวเห็นแก่หญ้า ขี้ข้าเห็นแก่กิน

90

วัวลืมนิน

91

ว่ายน้ําหาจระเข้

92

สร้างวิมานในอากาศ

93

เลี้ยงแมวควายให้ชนกัน

94

สวยแต่รูป จูบไม่หอม

95

สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ

96

หนามยอกเอาหนามบ่ง

97

หนามแหลมไม่มีใครเลี้ยง

มะนาวกลมเกลี้ยงไม่มีใครกลิ้ง

98

หมองูตายเพราะงู

99

หนีเสือปะจระเข้

100

เห็นช้างเท่าหมู

101

หาห้วงมาคล้องคอ

102

อัฐยายซื้อขนมยาย

103

อาบน้ำร้อนมาก่อน

104

เอาทองไปรูกระเบื้อง

105

เอามือซุกหีบ

106

อยู่บ้านท่านอย่านั่งดูตาย

91

ปั้นวัว ปั้นควาย ให้ลูกท่านเล่น

107

กบเกิดใต้บัวบาน

8

เปรียบเหมือนคนที่อยู่ใกล้สิ่งที่ดี แต่กลับมองไม่เห็น ไม่รู้คุณค่าของๆ สิ่งนั้น
* กบที่อาศัยอยู่ข้างใต้บัวที่บ้าน มันจะเห็นแต่ร่มเงาของดอกบัวที่มีดสลัว ทำให้มันมองไม่เห็นดอกบัวอันสวยงามที่โผล่ขึ้นจากผิวน้ำ

กล้าหักมักบิ่น

๑

กล้าเกินไปมักได้รับอันตราย

❁ ลำานวนนี้เปรียบเทียบกับ เหล็กกล้า นั้นแม้จะเหนียวแน่นเพียงใด แต่เมื่อนำไป ฟันกับเหล็กที่แข็งกว่าก็อาจจะเกิดบิ่นได้ เหมือนคนที่ทำอะไรมากไป โดยไม่คิดให้ดี ให้รอบคอบ ก็อาจเกิดอันตรายได้

กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้

10

เปรียบเหมือนการทำงานที่เกิดความลังเล ทำให้แก้ปัญหาไม่ทัน เมื่อได้สิ่งหนึ่ง แต่ก็ต้องเสียอีกสิ่งไป

*สำนวนนี้มาจากการคว่ำถั่วกับงาในกระทะเดียวกัน ถั่วเป็นของสุกช้า งาสุกเร็ว ถ้ามัวรอให้ถั่วสุก งาก็ไหม้เสียก่อน จึงหมายถึงการทำอะไรสองอย่างพร้อมกัน หรือทำอะไรสักอย่างที่ไม่รอบคอบ มัวคิดแต่จะได้ทางหนึ่งต้องเสียทางหนึ่ง